

Esteettömyys AVMS & Telepakettidirektiiveissä, kuulemistilaisuus 9.5.2019, LVM

Osallistujat:

Hirvonen Hanne	DNA
Enäjärvi Mika	Telia Finland Oy
Haapanen Tapio	Telia Finland Oy
Hoffren Tea	STM
Holopainen Janne	YLE
Lahtinen Marko	FiCom ry
Mäkipää Antti	Kuurojen Liitto
Möttönen Markku	Näkövammaisten liitto ry
Niemi Timo	Kuluttajaliitto
Okkonen Kirsi-Marja	YLE
Peltosaari Rami	Elisa
Peutere Petri	Traficom
Pöntys Minna	YLE
Toepfer Satu	KKV
Vainio Kristiina	KKV
Virtanen Sami	Kuuloliitto
Wiklund Marcus	Sanoma
Antero Hoffman	MTV
Asp Emil	LVM
Meres-Wuori Mirka	LVM
Wiren Sini	LVM
Virta Päivi-Maria	LVM
Åkermarck Mikael	LVM
Vesanen-Nikitin Irja	LVM
Ranne Tiina	LVM

Liitteenä: Kokouksen agenda, LVM:n esitys sekä Kuuloliiton ja Ylen puheenvuoroissaan esittämät materiaalit.

Direktiivien implementointiin liittyy merkittäviä esteettömyyskysymyksiä, joiden osalta on aiheellista arvioida nykytilannetta ja huomioida tämä säädännön muutostarpeiden valikoitumisessa. Ministeriö pyysikin osallistujia kommentoimaan yhteyspalveluiden ja päätelaitteiden saatavuutta ja toimivuutta, sekä ääni- ja tekstityspalveluiden saatavuutta tilausvideopalveluissa.

Televiestinnän sääntely ja yhteyksien saatavuus on koettu nykymuodossaan pitkälti ongelmattomaksi. Osallistujien kantojen perusteella tarvitaan tietoa tekstityspalveluiden laadusta ja käyttäjäkokemuksesta ja toisaalta arviointia siitä, kuinka esteettömäksi tilausvideopalveluiden sisältö tulisi saattaa.

Telepaketin osalta oli vahva yhteisymmärrys yleispalveluvelvoitteen ja valtioneuvoston asetuksen (kuulo-, puhe- ja näkövammaisille tarjottavien yleisten puhelinpalvelujen vähimmäisvaatimuksista) suhteellisen pienestä merkityksestä. Kaupalliset palvelut vastaavat pääasiassa kysyntään niin hinnoittelun kohtuullisuuden, kuin myös hyvän saatavuuden osalta. Operaattorit korostivat tätä erityistarpeiden vähäistä esiin nousemista asiakaskontakteissa ja kaupallisen tarjonnan hyvää

Id Versionumero

kysyntään vastaavuutta. Kilpailu- ja kuluttajaviraston mukaan ongelmia ei tämän suhteen ole noussut esiin esimerkiksi valituksissa. Uusien esteettömien palvelumuotojen osalta katsotaan aiheelliseksi tarkkailla erityisryhmille suunnattujen päätelaitteiden tarjontaa markkinoilla ja yhteystekniikoiden kehittymistä.

Erityisryhmien edustajat kertoivat internetyhteyspalveluiden olevan tällä hetkellä ongelmaton seikka jäsenistölleen. Yleispalvelu nähtiin yleisesti kuitenkin arvokkaana turvaverkkona tarpeen vaatiessa ja samoin operaattorit näkivät yhteistyön Traficom:n kanssa olevan tämän osalta hyvää. Kuurojen liitto nosti esiin tyytymättömyyden etätulkausta vaativien tekstipuheluiden välittämisen jäämiseen nykyään järjestöjen hoidettavaksi katsoen, että ne tulisi tarjota julkisena palveluna.

Audiovisuaalisten mediapalveluiden osalta näkökulmat ovat jakautuneempia. Teleoperaattorit olivat tyytyväisiä ministeriön tämänhetkisiin näkemyksiin implementointia koskien. Käyttäjiä ja erityisryhmiä edustavien tahojen näkemyksen mukaan erityisesti tekstityspalveluiden tulee yhä kehittää. Kuuloliitto ja kuurojen liitto katsovat, että tiedonsaannin yhdenvertaisuuden edistämiseksi kanavia on saatava lisää julkisen palveluvelvoitteen alle ja muutenkin säädäntöön tulee suhtautua tämän periaatteen osalta läpileikkaavasti. Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunta korostaa tarvetta huomioida YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista. Kuuloliitto ja kuurojen liitto korostavat myös syytä tunnistaa suomalaisten kanavien merkitys suomen kielen levittämisessä, jota muut toimijat eivät tee.

Tekstityspalveluiden osalta kysymykset ovat moninaisia. Yleisesti käyttäjävälittävyyden osalta nähdään tarpeellisena tutkimustiedon saaminen tekstityspalveluita koskevista kokemuksista. Ongelmana Kuuloliitto, Kuurojen liitto ja Kuluttajaliitto nostavat esiin tekstitysten vaihtelevan saatavuuden eri päätelaitteissa (mm. mobiililaitteet). Kuurojen liitto mainitsee myös tekstitysten puutteellisen välittämisen kaapelioperaattoreiden tallennepalveluihin. Kuluttajaliitto katsoo tarpeelliseksi reagoida tulevassa säädännössä tekstityksiin suoratoistopalveluissa. Tekstitystä ei nykyisellään saada kaikkeen ohjelmistoon.

Kuuloliitto ja kuurojen liitto katsovat, että koneavusteinen tekstitys ei laadultaan ole tällä hetkellä teknisten rajoitteiden vuoksi tyydyttävällä tasolla. Suorat lähetykset ja ajankohtaisohjelmat jäävät siten tyyppillisesti vaille tekstityksiä. Myös kokonaisuudessaan koneellisesti tuotettu tekstitys koetaan nykyisellään laadultaan hyvin heikoksi. Sanoma toivoo tämän seikan osalta aktiivista viestintää yleisön suunnalta, jotta paikoittaiset ongelmat tekstityksessä voidaan havaita ja korjata. Kuurojen liitto kommentoi heikkolaatuisen konetekstityksen voivan olevan katsottavissa jopa esiasteiseksi syrjinnäksi.

Yle toteaa koneellisten puhetunnistimien kehittymisen suomen kaltaisille pienille kielille olevan valitettavasti suuria kieliä hitaampaa, johtaen tarjonnan puuttumiseen tyystin. Sanoma katsoo, että esteettömyyden ei tulisi olla pistemäisesti säänneltyä vaan palveluiden tarjoamisen tulisi olla painotettu käyttäjän päähän esim. puheentunnistuksen osalta. Näkövammaisten liitto katsoi aiheellisena jättää kuvatulkkauksen säädännön ulkopuolelle, jotta palveluiden kehittyminen on mahdollisimman joustavaa. Liitto esittää tekstistä ääneksi velvollisuuden ulottamista myös tilausvideopalveluihin.

Näkemykset tarpeesta huomioida tekstityksen laatu lainsäädännössä jakautuvat. Kuurojen liitto ja Kuuloliitto katsovat säädännön tarpeelliseksi palvelun laadun nostamiseksi. Nykyisellään ongelmalliseksi koetaan henkilöiden yksilöinnin puuttuminen ja tarkkuuden puute. Teknologianeutraalisuuden osalta ei sinänsä esitetty vastakkaisia kantoja, mutta Kuurojen liitto korostaa tekstityspalveluiden helppokäyttöisyyden huomioimisen.

Palveluntarjoajista Sanoma ja Yle katsovat, että säädännön tulee olla teknologianeutraalia, ja pidättäytyä kahlitsemaisesta teknistä kehitystä ja innovaatiota ja toisaalta asettamasta sellaisia velvoitteita, joita ei teknisesti nykyisellään pystytä niiden mahdollisuuden vuoksi toteuttamaan. Sanoma katsoo, että esteellisyysvelvoitteet tulisi rahoittaa julkisin varoin, jotta yksityistä

Id Versionumero

Liikenne- ja viestintäministeriö	Käyntiosoite Eteläesplanadi 16 Helsinki	Postiosoite PL 31 00023 Valtioneuvosto	Puhelin 029516001	www.lvm.fi etunimi.sukunimi@lvm.fi kirjaamo@lvm.fi

elinkeinotoimintaa ei pakotettaisi tappiollisiin toimintamalleihin. Yleisradion tekstityspalveluiden toimivuus niin televisiolähetyksissä kuin myös verkossa Areenassa katsottiin olevan laadullisesti ja toimivuudeltaan hyvällä tasolla. Yle korostaa resurssien käyttöön vaikuttavia päätöksiä tehdessä olevan tärkeää ottaa huomioon journalistinen vapaus. Sanoma ja MTV katsovat hyödylliseksi Ylen aseman parantamista esteettömyyden palveluntarjoajana kaupallisille ohjelmatoimijoille.

Vaaratiedotteiden osalta kuurojen liitto kannatti mahdollisuutta käyttää 112 –sovellusta tiedon välittämiseen, mutta myös tietoteknisiä laitteita vähemmän käyttävät täytyy huomioida ratkaisuja kehitettäessä. Kuuloliitto huomautti esteettömyyden puutteellisesta huomioimisesta median viestinnästä suuronnettomuuksista. Tietoa on huonosti saatavilla tekstitettynä ja viittomakielellä, vaikka se voi olla vaaratilanteessa tärkeää. Lisäksi kuurojen liitto totesi, että television vaaratiedotteista ei ole aina saatavissa äänitextitystä. Traficom huomauttaa paikallisessa tiedottamisessa olevan mahdollista käyttää monenlaisia menetelmiä.

Id Versionumero

Liikenne- ja viestintäministeriö	Käyntiosoite Eteläesplanadi 16 Helsinki	Postiosoite PL 31 00023 Valtioneuvosto	Puhelin 029516001	www.lvm.fi etunimi.sukunimi@lvm.fi kirjaamo@lvm.fi